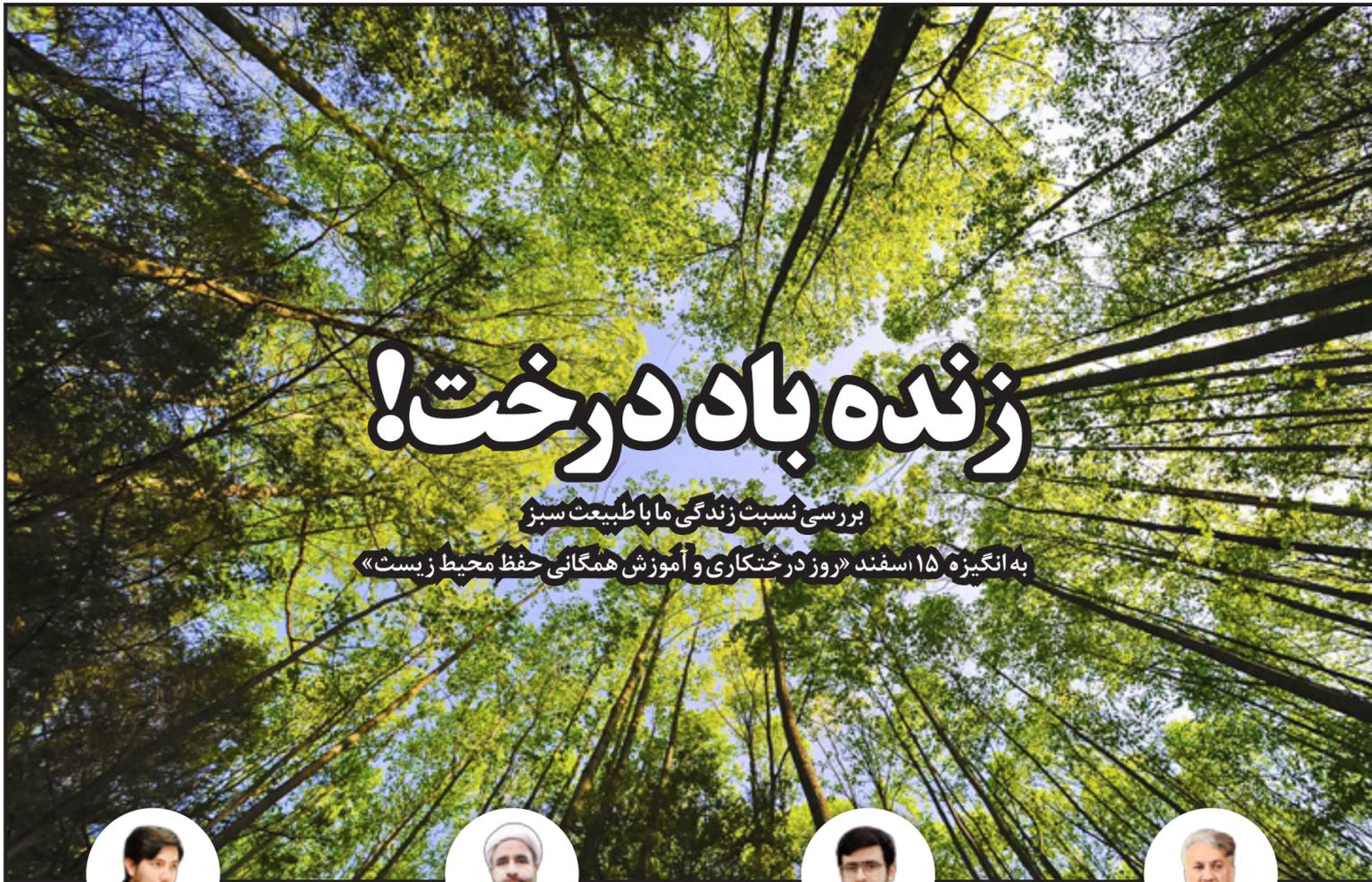

اهمیت درختکاری از منظر فقهی و اجتماعی

یادداشت / سلمان بهجتی اردکانی

درختکاری از دیرباز در فرهنگ اسلامی مورد توجه بوده است. کاشت درخت نه تنها یک عمل خیر محسوب می شود، بلکه فواید زیادی برای محیط زیست و جامعه دارد. با این حال، ذهنیت رایج این است که درختکاری ضرورت ندارد و حکم فقهی الزامی همچون وجوب برای آن وجود ندارد. اینجا باید به این آموزه پذیرفته شده در فقه توجه نمود که با تغییر شرایط و پیچیده شدن روابط انسان با طبیعت، احکام ناظر به طبیعت قابل تغییر و ارتقا هستند، بنابراین باید به موضوع درختکاری از دیدگاهی جدید نگریست و به سمت الزام در این زمینه حرکت کرد. درختکاری نه تنها یک عمل اولویت دار است، بلکه با تغییر شرایط، باید به آن به عنوان یک وظیفه ضروری نگاه کرد. از حیث فقهی با استناد به نظریه تبدل موضوع می توان به احکام فقهی جدیدی درباره محیط زیست دست یافت و درختکاری را در دایره تکالیف الزامی جای داد | صفحه ۸

زنده باد درخت!

بررسی نسبت زندگی ما با طبیعت سبز

به انگیزه ۱۵ اسفند «روز درختکاری و آموزش همگانی حفظ محیط زیست»

مهندس شاهرخ شاهعلی
مدرس دانشگاه و کنشگر فعال محیط زیست:

مصطفی نادری
پژوهشگر محیط زیست و منابع طبیعی:

حجت الاسلام والمسلمین داود واحدی
مدرس حوزه علمیه و مشاور خانواده:

محمدصابر باغخانی پور، مدیر کل محیط زیست و توسعه پایدار شهرداری تهران:

کاشت درختان بومی را جایگزین چمن کاری بیهوده و هزینه بر کنیم

رویکرد رهبر انقلاب الگویی جهانی در حفظ محیط زیست است

اسلام درختکاری را عملی خداپسندانه و مسؤلیتی اجتماعی می داند

نیاز به قوانین بازدارنده و فرهنگ سازی دارد

حفظ محیط زیست

دیدگاه

حمیدرضا لشکری، معاون اداره کل حفاظت محیط زیست استان البرز:

آموزش از کودکی

کلید نهادهای سازی فرهنگ حفظ درختان است

نیره ساری

درختان نه تنها تأمین کننده اکسیژن هستند، بلکه نقش کلیدی در کاهش آلودگی هوا، حفظ خاک و تأمین منابع آب ایفا می کنند. تداوم حیات بشریت به طور مستقیم به حفظ و گسترش این منابع طبیعی وابسته است. به همین دلیل، بسیاری از کشورهای جهان روز درختکاری را با نام ماه و شیوه های مختلف گرامی می دارند. به اعتقاد حمیدرضا لشکری، معاون اداره کل حفاظت محیط زیست استان البرز، حفاظت از درختان و گسترش فضای سبز تنها یک وظیفه زیست محیطی نیست، بلکه ضرورتی برای بقای حیات روی کره زمین است و روز درختکاری فرصتی است تا همه ما در حفظ این گنجینه های طبیعی مشارکت کنیم. در ادامه دیدگاه های این کارشناس محیط زیست را در گفت و گو با «جوان» می خوانید.

حفظ درختان، مسئولیت مشترک مردم و دولت با وجود تلاش ها برای حفظ فضای سبز، کشور همچنان شاهد نابودی جنگل ها و درختان به دلیل بهره برداری غیراصولی، طمع ورزی و پروژه های عمرانی است. همراهی دوطرفه مردم و دولت، کلید نجات این نعمت الهی است. در سال های اخیر، شاهد نابودی بخش هایی از جنگل ها و فضای سبز کشور به دلایلی مانند بهره برداری غیراصولی، طمع ورزی و اجرای پروژه های عمرانی بدون توجه به محیط زیست بوده ایم. این در حالی است که حفظ درختان و جنگل ها نه تنها یک وظیفه زیست محیطی، بلکه یک ضرورت برای بقای حیات و سلامت جامعه است. هدف از برگزاری مراسم مانند هفته منابع طبیعی و روز درختکاری، همراه کردن عموم جامعه در حفظ این منابع ارزشمند است، اما این رابطه باید دوطرفه باشد. مردم باید ببینند که دستگاه های دولتی و مجریان قانون نیز به طور جدی در حفظ درختان و فضای سبز قدم برمی دارند. این اعتماد و باور عمومی، کلید موفقیت در حفظ محیط زیست است.

راهکارهای پیشنهادی

اجرای پروژه های عمرانی با کمترین آسیب: در مواردی که اجرای پروژه های عمرانی نیاز به جابه جایی یا قطع درختان دارد، باید با دقت و حساسیت بالا اقدامات کنترلی و اصلاحی انجام شود. حتی اگر این اقدامات هزینه بر باشد، ارزش آن را دارد که درختان حفظ شوند و اعتماد مردم جلب شود.

افزایش نظارت و قانونگذاری: دستگاه های نظارتی باید بر بهره برداری از جنگل ها و فضای

سبز نظارت بیشتری داشته باشند و با متخلفان برخورد جدی شود. آگاهی بخشی به جامعه: آموزش و آگاهی بخشی به مردم درباره اهمیت درختان و محیط زیست باید به طور مستمر انجام شود. این کار می تواند از طریق مدارس، رسانه ها و شبکه های اجتماعی صورت گیرد.

مشارکت مردمی: مردم نیز باید در حفظ درختان و فضای سبز مشارکت فعال داشته باشند. این مشارکت می تواند از طریق کاشت درخت، گزارش تخلفات و همکاری با سازمان های محیط زیستی انجام شود. حفظ درختان و جنگل ها نیازمند همراهی دوطرفه مردم و دولت است. اگر دستگاه های دولتی و مجریان قانون به طور جدی در این مسیر قدم بردارند و مردم نیز مشارکت فعال داشته باشند، می توانیم از نابودی بیشتر این منابع ارزشمند جلوگیری کنیم. تنها در این صورت است که مراسمی مانند روز درختکاری به جای یک رویداد نمادین به حرکتی پایدار و مؤثر تبدیل خواهد شد.

آموزش عملی از دوران کودکی آموزش اهمیت درختان و راهکارهای حفاظت از محیط زیست باید از سنین پایین و حتی از مهد کودک ها و

خودمانی

طبیعت بدون درخت دنیا بدون نفس!

مرضیه مامیری

در جهانی که هر روز تعداد آسمان خراش ها و دیوارهای بتنی زیاد می شود، جهانی که هر روز ماشین های زیادی در آن تولید و به جمع دشمنان هوای پاک می پیوندد، در زمانی که هر کجا درختی هست به جایش یک ساختمان

بی قواره و بلند، قد می کشد، هنوز هستند کسانی که نبض زمین و نفس آسمان از میان دوده های برای شان مهم است. هستند کسانی که بدون خودخواهی عالم را برای همه می بینند و از آن مراقبت می کنند. آنهایی که سوار ماشین های تک سر نشین نمی شوند و خستگی و اوزان شدن به میله های مترو یا اتوبوس را ترجیح می دهند، نه بیگاری و نه ضعیف آنها فقط عاشقند. برای آنها آسمان پاک یک رؤیای همیشگیست نه فقط روزهایی که همدار قرمز صادر می شود، چند روز تعطیلی و باز هم ماجرا سر خط. عده ای به جای ملک و املاک و حساب پر

بیامان برای فرزندان شان هوای پاک و طبیعتی سالم به ارث می گذارند. می توانند که همین حالا هم هر سال به تعداد بچه های دچار آلرژی افزوده می شود خیلی از بدبختی های بشر به خاطر همین اهمال کاری و خودخواهی هاست. در سال های اخیر بودند کسانی که در مقابل افراد خودخواه، قدم های خوبی برای حفظ طبیعت برداشته اند. مد قشنگیست وقتی کسی می میرد یا نشاندن یک نهال بلوط در دامنه های زاگرس یا هر جایی دیگر، پادش را جاودانه می کنند. به یک درخت چنان دوباره می دهند تا پساد آن عزیز را در دلش جاودانه کند و ریشه ها بماند و همیشه سبز بماند.

کودک ترها یاد می دهیم با درخت ها مهربان باشند، تولدها را با کاشت نهال پاس می داریم و رفتن را با کاشت درخت جاودانه می کنیم. بد نیست بدانید کشورهای بسیاری با پررنگ شدن اهمیت درختکاری و روی آوردن به زمین سبز، قوانین سخت و سختی اعمال کرده اند. مثلاً بریتانیا برای قطع درخت دو برابر ارزش درخت جریمه نقدی صادر می شود. در صورت تکرار شدن دو برابر می شود. در فرانسه هر درختی که باید گواهی نامه

سبز داشته باشد، درختان را داشته باشند. در بسیاری از کشورهای کمپین های آموزشی راه افتاده و درباره عواقب جنگل زدایی هشدار می دهند. به نظر شما اگر خارجی ها بدانند مردم شریف ما البته برخی شان برای سادسالت کرسیمس به جان پارکها و بوستانها می افتند و کاجها را برای تزیین می کنند، پیش خودشان چه فکری می کنند؟ اگر بدانند برخی از ما سرمان برود قلیان و کیابمان وسط جنگل و مرتع و بوستان نمی رود چه فکری می کنند؟ اگر بدانند خاطر بسیاری از ما با تبااهی که میان دو درخت بسته می شد، عین شده و ما هم برای نسل جدید تکرار می کنیم، چه فکری می کنند؟ اگر بدانند افراد سیگاری در طبیعت سیگار می کشند و معتقدند ریه های شان در هوای آزاد حال می آید چه فکری می کنند؟ اصلاً بی خیال خارجی ها، خودمان باید چه فکری کنیم؟

۱- آموزش در مدارس و مهد کودک ها: ایجاد سبزی نظارت بیشتری داشته باشند و با متخلفان برخورد جدی شود. آگاهی بخشی به جامعه: آموزش و آگاهی بخشی به مردم درباره اهمیت درختان و محیط زیست باید به طور مستمر انجام شود. این کار می تواند از طریق مدارس، رسانه ها و شبکه های اجتماعی صورت گیرد.

۲- توسعه فضای سبز در همه سطوح جامعه: تشویق شهروندان به کاشت و نگهداری از درختان در منازل و محله های خود - الزام صنایع و کارخانه ها به ایجاد و حفظ فضای سبز در محیط های کاری خود - مشارکت سازمان های مردم نهاد و فعالان محیط زیست در آموزش و اجرای پروژه های فضای سبز.

۳- افزایش آگاهی عمومی: استفاده از رسانه ها و شبکه های اجتماعی برای آموزش و اطلاع رسانی درباره اهمیت درختان و محیط زیست. برگزاری کمپین های مردمی برای کاشت درخت و حفظ فضای سبز.

آموزش از سنین پایین، کلید نهادهای سازی فرهنگ حفظ درختان و محیط زیست است. با توسعه فضای سبز در همه سطوح جامعه و مشارکت فعال شهروندان، می توانیم به کاهش آلودگی هوا و بهبود کیفیت زندگی کمک کنیم. این حرکت نه تنها به نفع نسل حاضر، بلکه برای نسل های آینده نیز حیاتی است.

زمین مثل خانه پدریست. دیده اید وقتی می خواهند آن را خراب کنند و به جایش برج بسازند، چه دردی دارد؟ چه جانی از اهالی آن خانه و خاطر اتشان گرفته می شود؟ انگار می خواهند دشنه بر قلب خاطرهای دلنشین فرو کنند. حالا اگر این سرزمین مادری زمین باشد، اوضاع سخت تر است. باید بیشتر جنگید و با چنگ و دندان نگاهش داشت. باید جلوی معدن خوارها ایستاد؛ جلوی جنگل خوارها و هر موجود حریصی که برای میل به زیاده خواهی یا روی منابع طبیعی می گذارد و دره ذره جان زمین را می گیرد. انس با طبیعت فقط برای ایرانی ها نیست، بلکه مال اهالی کره زمین است. برای اولین بار در آوریل ۱۸۷۲ فردی به نام جولوس استرلینگ مورتن در نبراسکا روز درختکاری را نامگذاری کرد. او علاقه زیادی به طبیعت داشت و همین باعث شد طبق تخمینی که زده اند نزدیک به یک میلیون درخت در این روز کاشته شده باشد؛ اقتدر این اتفاق مهم بود که حتی تعطیل رسمی اعلام شد.

هر کشوری مرتب با شرایط اقلیمی خودش روز درختکاری دارد. در ایران، اسفند که از دیرینه می گذرد، همه حس صدا ی پای بهار می آید. چشمه ها شروع به جاری شدن می کنند و جوانه ها سبز از خاک بیرون می آورند. همه چیز بوی بالندگی و رشد می دهد. بهترین وقت برای احیای طبیعت یک نهال جوان است. درست به همین دلیل روز پانزدهم اسفند وسط خانه تکانی و بدو بونوهای خرید هول هولکی شب عید، پادمان می ماند که از دوستی سا طبیعت غافل نشویم. یادمان بماند اگر بهاری است و ما هر سال آمدنش را جشن می گیریم به لطف زمین و طبیعت است. به کوچک ترها یاد می دهیم با درخت ها مهربان باشند، تولدها را با کاشت نهال پاس می داریم و رفتن را با کاشت درخت جاودانه می کنیم.

بد نیست بدانید کشورهای بسیاری با پررنگ شدن اهمیت درختکاری و روی آوردن به زمین سبز، قوانین سخت و سختی اعمال کرده اند. مثلاً بریتانیا برای قطع درخت دو برابر ارزش درخت جریمه نقدی صادر می شود. در صورت تکرار شدن دو برابر می شود. در فرانسه هر درختی که باید گواهی نامه سبز داشته باشد، درختان را داشته باشند. در بسیاری از کشورهای کمپین های آموزشی راه افتاده و درباره عواقب جنگل زدایی هشدار می دهند. به نظر شما اگر خارجی ها بدانند مردم شریف ما البته برخی شان برای سادسالت کرسیمس به جان پارکها و بوستانها می افتند و کاجها را برای تزیین می کنند، پیش خودشان چه فکری می کنند؟ اگر بدانند برخی از ما سرمان برود قلیان و کیابمان وسط جنگل و مرتع و بوستان نمی رود چه فکری می کنند؟ اگر بدانند خاطر بسیاری از ما با تبااهی که میان دو درخت بسته می شد، عین شده و ما هم برای نسل جدید تکرار می کنیم، چه فکری می کنند؟ اگر بدانند افراد سیگاری در طبیعت سیگار می کشند و معتقدند ریه های شان در هوای آزاد حال می آید چه فکری می کنند؟ اصلاً بی خیال خارجی ها، خودمان باید چه فکری کنیم؟